

Branchemonitor

De Nederlandse ontwerpsector in beeld en getal

februari, 2012

Inclusief uitkomsten
per ontwerpdiscipline,
naar omzetklasse, en
naar bedrijfsomvang
(aantal medewerkers)

**Beroepsorganisatie
Nederlandse Ontwerpers**

Postbus 20698
1001 NR Amsterdam
Danzigerkade 8a
1013 AP Amsterdam

T +31 (0)20 624 47 48
F +31 (0)20 627 85 85
E bno@bno.nl
W www.bno.nl

Een crisis werd een recessie

De cijfers in deze Branchemonitor betreffen de resultaten door de ontwerpbranche behaald in het jaar 2010. Het onderzoek is uitgevoerd in 2011. Zoals verwacht kreeg de sector het in 2010 wederom zwaar te verduren. De opleving die in 2010 nog werd verwacht bleef uit. Ontwerpers en ontwerp bureaus moesten – evenals vele andere sectoren – hun verwachtingen opnieuw naar beneden bijstellen, zowel wat betreft de omzet als qua continuïteit. Verwachte contracten bleven uit, bestaande contracten werden aangepast of zelfs afgekocht.

Daarmee kwam ook de werkgelegenheid in de branche in het nauw. Veel mensen verloren hun baan, waarvan sommigen na een dienstverband van jaren. Maar de branche heeft in de schrale economie wel getoond over grote flexibiliteit te beschikken. Ontwerpers haalden zonder morren de broekriem aan. Oplijnen van de interne organisatie werd het codewoord.

Er zijn lichtpuntjes. Van degenen die hun baan verloren doet een substantieel aantal het goed als zzp'er in een sector die als geheel is gegroeid. En er waren weer meer bureaus en ontwerpers actief in het buitenland. Ook bleef het resultaat van de branche als geheel min of meer gelijk aan dat van 2009.

Het jaar is alweer eventjes onderweg. Het onderzoek naar de resultaten van 2011 start halverwege dit jaar. Aan uitspraken over de uitkomsten wil ik mij in deze onzekere tijd niet wagen. Het ziet er vooralsnog naar uit dat het beeld niet sterk zal afwijken van dat van 2010. Hoewel... de industrieel ontwerpers, die met hun activiteit het verst van executie zitten en die het als eersten in de crisis zwaar te verduren kregen, lijken in 2010 het ergste achter de rug te hebben. De cijfers van de volgende Branchemonitor zullen laten zien of deze voorzichtig uitgesproken verwachting klopt en of die ook door zal zetten naar de andere disciplines.

Rob Huisman

Directeur

bno.nl/branchemonitor

Uitgelicht

De BNO heeft in 2010 ruim 2.600 in het beroep actieve leden. Dat aantal is iets hoger dan het jaar ervoor. Communicatie- en grafisch ontwerp is voor het merendeel (ca. 70%) van hen de hoofdactiviteit. Overige leden hebben productontwerp of ruimtelijk ontwerp als corebusiness.

Bijna tweederde van de leden, en dat is wederom meer dan voorgaand jaar, werkt als zelfstandige zonder personeel (zzp'er). De resterende leden zijn ontwerp bureaus met meerdere medewerkers. Het aantal bureaus met 5 personen of minder in dienst is in 2010 sterk gedaald.

De eenmanszaak is de meest voorkomende rechtsvorm, hoewel bij de industrieel en ruimtelijke bureaus ruim de helft in een besloten vennootschap opereert. Het startjaar van ontwerpbedrijven is gemiddeld 2000. Tweederde is gevestigd in de randstad, en 43% in een van de vier grote steden.

Resultaten en markten

De totale omzet van branche in 2010 bedraagt in 491 miljoen euro, een daling met 41 miljoen ten opzichte van 2009. Deze daling doet zich vooral gelden in de grafische tak van de branche, die met ruim 70% het leeuwendeel van de totale omzet in de branche realiseert. Industrieel ontwerpers en ontwerp bureaus zien hun omzet in 2010 juist weer stijgen, evenals de zzp'ers.

Het bedrijfsresultaat van de branche als geheel is in 2010 met 44 miljoen euro gelijk aan dat van 2009. De grafisch ontwerpers zijn verantwoordelijk voor meer dan de helft van dit totaal. De winstgevendheid per fte is gedaald behoorlijk gedaald, vooral als gevolg van de afgenomen gemiddelde omzet per fte in de grafische discipline.

Belangrijkste opdrachtgever voor de ontwerpbranche is onveranderd de zakelijke dienstverlening, gevolgd door de industrie, de overheid en – nieuw dit jaar – de kunst- en cultuursector. Met name in die laatste groep wordt in 2010 een sterke omzetgroei gerealiseerd. Ruim 90% van de totale omzet wordt in Nederland behaald. Duitsland blijft een belangrijk exportland voor ontwerpers. Het aantal bedrijven dat – in welke orde van grootte dan ook – exporteert is zeer sterk gestegen.

Mensen

In 2010 werken ongeveer 6.700 mensen in de ontwerpbranche. Dit aantal is voor het eerst sinds 2006 gedaald. De oorzaak is te vinden in de grote afname van het aantal werknemers bij de bureaus in alle disciplines. De grootste afname komt voor rekening van de ontwerp bureaus met meer dan 5 medewerkers. Die hadden in 2009 gezamenlijk nog 4.000 werkenden aan boord. In 2010 is dit aantal gedaald naar 3.000 personen.

In 2010 zijn in de branche 280 mensen gedwongen ontslagen, opnieuw een stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Daarnaast zijn 370 tijdelijke arbeidscontracten niet verlengd. Het gemiddeld ziekteverzuim in de ontwerpsector blijft in 2010 stabiel op 1,6 procent.

Meer dan de helft van de ontwerpers heeft in 2010 één of meerdere personen ingehuurd voor freelance werk binnen of buiten de eigen corebusiness. Gemiddeld werd 1,6 persoon ingehuurd voor een duur van gemiddeld 109 uur. De grafisch ontwerpers gaan als vanouds ook in 2010 aan kop met het inhuren van freelancers; de ruimtelijk ontwerpers huurden de minste freelancers in.

Verwachtingen en ontwikkelingen

Ten aanzien van de omzetontwikkeling voor 2011 heeft 42% een positieve verwachting en houdt een derde rekening met stabilisering. Ruim 20% verwacht een daling van de omzet. Over 2012 zijn de ontwerpers licht positiever; bijna de helft van de ontwerpers verwacht een groei van de omzet terwijl 20% met een afnemende omzet rekening houdt.

Inhoud

Een crisis werd een recessie 2
Uitgelicht 3
Inhoud 4
1 Algemeen 5
2 Resultaten en markten 8
3 Mensen 17
4 Actueel thema 24
5 Uurtarieven 27
6 Verwachtingen 30
Bijlage 1 Uitkomsten totale branche, 2010 32
Bijlage 2 Uitkomsten naar discipline, 2010 34
Bijlage 3 Uitkomsten naar discipline, 2010 37
Bijlage 4 Uitkomsten naar omzet in klassen, 2010 39
Bijlage 5 Uitkomsten naar aantal fte in klassen, 2010 42
Colofon 45

1 Algemeen

De BNO heeft in 2010 ongeveer 2.615 professioneel actieve leden¹ (hierna: branche of sector). Ten opzichte van 2009 is dat aantal wederom licht gegroeid. Van hen is ruim twee derde werkzaam in de discipline communicatie- en/of grafisch ontwerp². Voor ongeveer 20% van de leden vormt productdesign en/of industrieel ontwerp³ de kernactiviteit. De overige 14% heeft ruimtelijk en/of interieurontwerp⁴ als corebusiness.

Iets minder dan twee derde van de BNO-leden werkt als zelfstandige zonder personeel (hierna: zzp'er of ontwerper). De resterende leden (35%) zijn bureaus die in enige vorm personeel in dienst hebben (hierna: ontwerpbureau). Ten opzichte van 2009 is het aantal zzp'ers in de branche toegenomen. Het aantal bureaus met 5 of meer medewerkers is daarentegen sterk gedaald van 400 in 2009 tot 280 in 2010.

De eenmanszaak is de meest gehanteerde rechtsvorm in de branche. Bureaus zijn overwegend een besloten vennootschap of vennootschap onder firma.

Het grootste deel van de BNO-leden, 64%, is gevestigd in de Randstad; bureaus over het algemeen iets vaker dan individuele ontwerpers. En van alle leden is 43% gehuisvest in een van de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Het gemiddelde startjaar in de branche is het jaar 2000. Iets meer dan 30% van de ontwerpers is recent gestart (in 2007 of later). Meer dan de helft van de industriële ontwerpers (63%) en de ruimtelijke ontwerpers (52%) is gestart in of na 2007. In de grafische bureaus zijn de minste recente starters, hier is 13% gestart in of na 2007.

Tabel 1.1 Verdeling naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Aantal bedrijven

	2007	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers	285	270	295	335
product/industrieel ontwerpbureaus	145	145	150	170
communicatie/grafisch ontwerpers	1.050	1.055	1.090	1095
communicatie/grafisch ontwerpbureaus	665	670	660	650
ruimtelijk/interieur ontwerpers	180	180	195	230
ruimtelijk/interieur ontwerpbureaus	110	110	115	135
totaal	2.435	2.430	2.505	2.615

¹ De BNO heeft in 2010 ca. 2.600 individuele ontwerpers en 200 ontwerpbureaus en -afdelingen van bedrijven geregistreerd als lid. Studentleden, buitenlandse leden, rustende leden en interne ontwerpafdelingen werden voor het onderzoek niet benaderd, wat deels het verschil in cijfers verklaart. Het aantal ontwerpbureaus (met 5 of meer werkenden) dat uit het onderzoek naar voren komt is juist hoger dan het aantal geregistreerde leden met een bureau binnen die categorie. Dit is het gevolg van het feit dat van een aantal ontwerpbureaus alleen de directeur/eigenaar een individueel lidmaatschap heeft.

² Tot communicatieontwerp en/of grafisch ontwerp behoren mede brand en corporate design, interaction design, verpakkingsontwerp, letterontwerp, illustratie en infographics.

³ Tot productontwerp en/of industrieel ontwerp worden ook gerekend modeontwerp, textielontwerp, sieraad- en accessoireontwerp en vrije vormgeving (ontwerp in eigen beheer).

⁴ Tot ruimtelijk ontwerp en/of interieurontwerp behoren mede retailontwerp en tentoonstellingsontwerp.

Tabel 1.2 Verdeling naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers	12	11	12	13
product/industrieel ontwerp bureaus	6	6	6	7
communicatie/grafisch ontwerpers	43	43	44	42
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	27	28	26	25
ruimtelijk/interieur ontwerpers	7	7	8	9
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	5	5	5	5
totaal⁵	100	100	100	100

Tabel 1.3 Verdeling naar aantal werkenden, 2007-2010

Aantal bedrijven

	2007	2008	2009	2010	2010
zzp'er	1515	1500	1580	1698	65%
2 tot 5 werkenden	630	600	515	636	24%
5 of minder werkenden	2145	2100	2095	2335	89%
meer dan 5 werkenden	290	330	410	280	11%
totaal	2.435	2.430	2.505	2.615	100%

Tabel 1.4 Verdeling van rechtsvormen, 2010

Procent

	eenmanszaak	vof	maatschap	bv	totaal
product/industrieel ontwerpers	100	0	0	0	100
product/industrieel ontwerp bureaus	26	16	13	45	100
communicatie/grafisch ontwerpers	97	1	0	3	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	6	50	4	39	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	93	7	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	10	20	10	60	100
totaal	65	16	2	17	100

⁵ Totalen zijn mogelijk meer of minder dan 100 procent, vanwege afrondingsverschillen.

Dit geldt eveneens voor alle volgende tabellen in deze publicatie.

Tabel 1.5 Vestiging naar landsdeel en vier grote steden, 2010

Procent

	2010
noord ⁶	6
oost ⁷	13
zuid ⁸	16
west ⁹	21
vier grote steden ¹⁰	43
totaal	100

Tabel 1.6 Vestiging in westen en vier grote steden, 2010

Procent

	vestiging vier grote steden	vestiging west (incl. de vier grote steden)
product/industriële ontwerpers	31	50
product/industriële ontwerp bureaus	71	72
communicatie/grafisch ontwerpers	37	64
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	51	70
ruimtelijk/interieur ontwerpers	40	65
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	61	61
totaal	43	64

Tabel 1.7 Gemiddeld startjaar, 2010

	gemiddeld startjaar	gestart in 2007 of later
product/industriële ontwerpers	2006	63%
product/industriële ontwerp bureaus	1999	26%
communicatie/grafisch ontwerpers	2000	31%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1995	13%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2003	52%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	1999	29%
totaal	2000	32%

⁶ Groningen, Friesland en Drenthe

⁷ Overijssel, Gelderland en Flevoland

⁸ Noord-Brabant en Limburg

⁹ Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, en Zeeland, excl. de vier grote steden

¹⁰ Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht

2 Resultaten en markten

De totale omzet van de branche bedraagt 491 miljoen euro in 2010. Met name de omzetsdaling van de grafische bureaus is opvallend. In 2009 was de omzet hier nog 343 miljoen, deze is gedaald tot 298 miljoen euro. De industriële bureaus laten daarentegen een stijgende omzet zien van 61 miljoen naar 66 miljoen euro. Ook bij de individuele ontwerpers is te zien dat de grafische ontwerpers de omzet hebben zien dalen, terwijl de omzet van de ruimtelijke ontwerpers juist met 3 miljoen is gestegen. De grafische sector is, ondanks de daling in de omzet, verantwoordelijk voor meer dan 70% van de totale omzet van de branche. In de verdeling naar het aantal werkenden is te zien dat de omzet van de zzp'ers is gestegen van 82 naar 86 miljoen euro terwijl de grote bureaus met meer dan 5 werkenden de omzet hebben zien dalen van 274 miljoen tot 241 miljoen.

De gemiddelde omzet per fte¹¹ bedraagt in 2010 64.000 euro. Dit is flink lager in vergelijking met de afgelopen jaren. De sterke daling wordt veroorzaakt door de daling in omzet van de grafische bureaus, de gemiddelde omzet per fte bedroeg in 2009 in deze sector nog 99.000 euro. In 2010 is dit gedaald tot 86.000 euro. De omzet komt voor 95% uit gedeclareerde uren en slechts voor 5% uit royalty's, licenties en verkoop van rechten.

Resultaat

Het totale bedrijfsresultaat¹² bedraagt in 2010 ongeveer 44 miljoen euro. Dit is gelijk aan het bedrijfsresultaat uit 2009. De grafische bureaus zijn verantwoordelijk voor meer dan de helft van dit resultaat. Het gemiddelde bedrijfsresultaat per fte is gedaald van 7.000 naar 6.000 euro. Van de industriële bureaus geeft 80% aan dat het resultaat is gestegen, dit is ook terug te zien in de cijfers. In 2009 bedroeg het bedrijfsresultaat 11 miljoen en in 2010 is dit gestegen naar 20 miljoen. Meer dan 60% van de ruimtelijke bureaus geeft aan dat het resultaat is gedaald, ook dit is terug te zien in de cijfers. Na aftrek van kosten resteert ongeveer 9% van de omzet als resultaat.

Kosten

Ongeveer de helft van de omzet wordt besteed aan personeelskosten; hiertoe worden gerekend de loonkosten, de kosten voor inhuur van freelancers en het inkomen van de eigenaar. Bij individuele ontwerpers bestaan de personeelskosten vanzelfsprekend voor het grootste deel uit het inkomen van de eigenaar (ongeveer 90%). De grafische en ruimtelijke ontwerp bureaus geven 80 à 90% van de personeelskosten uit aan loonkosten. De industriële bureaus tonen het hoogste percentage kosten aan ingehuurde (freelance) medewerkers. Ongeveer 20% van de omzet wordt besteed aan inkoopkosten en eveneens 20% aan overige kosten.

Werkzaamheden

Van de totale omzet in 2010 wordt 309 miljoen euro gegenereerd uit grafische werkzaamheden. Dit is een daling ten opzichte van 2009. De omzet van industrieel en ruimtelijk ontwerp is daarentegen juist gestegen. In 2009 bedroeg het aandeel grafisch ontwerp nog 77% van de totale omzet, in 2010 is dat gedaald tot 63%. Ontwerpers behalen het grootste deel van de omzet uit werkzaamheden die samenhangen met de corebusiness waarin zij werkzaam zijn. Industriële en ruimtelijke ontwerpers halen de omzet deels ook uit grafische werkzaamheden.

¹¹ Fte: full time equivalent (40 uur per week is 1 fte, 20 uur per week is 0,5 fte).

¹² Aan ontwerpers met een eenmanszaak, een maatschap of een v.o.f. is gevraagd het bedrijfsresultaat vóór belasting en ná onttrekking van het inkomen voor eigenaren en meewerkende familieleden op te geven. Hiermee is getracht de vergelijkbaarheid met bedrijfsresultaat van BV's en NV's te vergroten.

Markten

De meeste omzet wordt gegenereerd bij opdrachtgevers behorend tot de zakelijke dienstverlening. Ook bij de industrie, overheid en de kunst- en cultuursector wordt een goede omzet behaald. De kunst- en cultuursector, industrie en de not-for-profitinstellingen zijn in 2010 belangrijker geworden als opdrachtgever. In 2009 werd 43 miljoen euro omgezet in de kunst- en cultuursector, in 2010 is dit 54 miljoen euro. De omzet bij particuliere opdrachtgevers is gedaald van 17 miljoen in 2009 naar 10 miljoen in 2010. De industriële ontwerpers halen 40% van hun omzet weg bij de industrie wat deze groep tot hun belangrijkste opdrachtgevers maakt.

Meer dan 90% van de omzet is afkomstig uit Nederland. Daarvan is 211 miljoen afkomstig van opdrachtgevers uit het MKB. Ongeveer 7% van de totale omzet wordt behaald in Europa; dit komt neer op ongeveer 35 miljoen euro, waarvan 10 miljoen uit Duitsland. In 2010 is 5 miljoen van de omzet afkomstig uit Azië. Dit is 1 miljoen meer dan in 2009 maar beduidend minder dan 2008 toen 11 miljoen euro werd omgezet in Azië. De omzet uit overige werelddelen is in 2010 gestegen ten opzichte van 2009. In 2009 was dit nog 5 miljoen euro, in 2010 is dit gestegen naar 10 miljoen euro. Industriële en ruimtelijke bureaus nemen het grootste deel van de omzet in Azië voor hun rekening. Ongeveer 2 á 3% van de omzet van deze bureaus is afkomstig uit Azië. Daarnaast halen zij 10% van hun omzet uit Duitsland en nog eens 10% van de omzet uit overige Europese landen. In 2009 exporteerden ruim 500 bedrijven hun producten of diensten naar het buitenland, in 2010 zijn dit er ruim 800. De stijging is bij bijna alle disciplines zichtbaar, alleen de ruimtelijke bureaus laten een lichte daling zien.

Tabel 2.1 Verdeling omzet naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Miljoen euro

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	12	11	11	11
product/industriële ontwerp bureaus	76	67	61	66
communicatie/grafisch ontwerpers	63	66	63	58
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	362	384	343	298
ruimtelijk/interieur ontwerpers	10	8	8	11
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	44	42	46	45
totaal	567	577	532	491

Tabel 2.2 Verdeling omzet naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	2	2	2	2
product/industriële ontwerp bureaus	13	12	11	13
communicatie/grafisch ontwerpers	11	11	12	12
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	64	67	64	61
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	1	2	2
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	8	7	9	9
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.3 Verdeling omzet naar aantal werkenden, 2007-2010

Miljoen euro

	2007	2008	2009	2010
zzp'er	85	84	82	86
2 tot 5 werkenden	156	138	176	165
5 of minder werkenden	241	222	258	251
meer dan 5 werkenden	326	355	274	241
totaal	567	577	532	491

Tabel 2.4 Gemiddelde omzet per fte, 2007-2010

Duizend euro

	2007	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers	38	40	34	32
product/industrieel ontwerp bureaus	95	85	77	110
communicatie/grafisch ontwerpers	58	65	56	55
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	95	101	99	86
ruimtelijk/interieur ontwerpers	50	46	43	50
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	97	96	84	86
totaal	85	89	81	64

Tabel 2.5 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2010

Miljoen euro

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	totaal
product/industrieel ontwerpers	11	0	11
product/industrieel ontwerp bureaus	62	4	66
communicatie/grafisch ontwerpers	58	1	58
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	279	17	298
ruimtelijk/interieur ontwerpers	11	0	11
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	45	1	45
totaal	464	22	491

Tabel 2.6 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2010

Procent

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	totaal
product/industrieel ontwerpers	100	0	100
product/industrieel ontwerp bureaus	94	6	100
communicatie/grafisch ontwerpers	100	2	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	94	6	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	100	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	100	2	100
totaal	95	4	100

Tabel 2.7 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2010

Procent

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	totaal
product/industriële ontwerpers	2	0	2
product/industriële ontwerp bureaus	13	18	13
communicatie/grafisch ontwerpers	13	5	12
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	60	77	61
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	0	2
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	10	5	9
totaal	100	100	100

Tabel 2.8 Ontwikkeling omzet, 2010

Procent

	gestegen	gelijk gebleven	gedaald	totaal
product/industriële ontwerpers	38	38	24	100
product/industriële ontwerp bureaus	81	1	17	100
communicatie/grafisch ontwerpers	51	13	36	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	46	6	47	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	49	17	35	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	44	10	46	100
totaal	49	14	36	100

Tabel 2.9 Verdeling bedrijfsresultaat naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Miljoen euro

	2007 ¹³	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers		1	2	3
product/industriële ontwerp bureaus		7	5	9
communicatie/grafisch ontwerpers		11	10	6
communicatie/grafisch ontwerp bureaus		41	24	23
ruimtelijk/interieur ontwerpers		1	1	2
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus		6	3	2
totaal		67	44	44

¹³ In 2007 is het bedrijfsresultaat op andere wijze bevraagd. De uitkomsten zijn niet vergelijkbaar met de jaren erna.

Tabel 2.10 Verdeling bedrijfsresultaat naar aantal werkenden en discipline, 2007-2010

Procent

	2007 ¹³	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers		1	4	7
product/industrieel ontwerp bureaus		11	11	20
communicatie/grafisch ontwerpers		17	22	14
communicatie/grafisch ontwerp bureaus		60	53	52
ruimtelijk/interieur ontwerpers		2	2	5
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus		9	7	5
totaal		100	100	100

Tabel 2.11 Verdeling bedrijfsresultaat naar aantal werkenden, 2007-2010

Miljoen euro

	2007 ¹³	2008	2009	2010
zzp'er		14	13	12
2 tot 5 werkenden		12	3	17
5 of minder werkenden		21	16	29
meer dan 5 werkenden		33	28	16
totaal		67	44	44

Tabel 2.12 Gemiddelde bedrijfsresultaat per fte, 2007-2010

Duizend euro

	2007 ¹³	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers		3	6	7
product/industrieel ontwerp bureaus		9	4	13
communicatie/grafisch ontwerpers		11	11	5
communicatie/grafisch ontwerp bureaus		11	9	10
ruimtelijk/interieur ontwerpers		8	5	6
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus		15	6	4
totaal		10	7	7

Tabel 2.13 Ontwikkeling bedrijfsresultaat, 2010

Procent

	gestegen	gelijk gebleven	gedaald	totaal
product/industrieel ontwerpers	38	38	24	100
product/industrieel ontwerp bureaus	83	1	16	100
communicatie/grafisch ontwerpers	47	14	39	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	49	7	45	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	59	13	28	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	37	0	63	100
Totaal	49	14	37	100

Tabel 2.14 Kosten en resultaat, 2010

Procent

	omzet	inkoop	personeel	overig	resultaat
product/industrieel ontwerpers	100	19	46	12	23
product/industrieel ontwerp bureaus	100	12	57	17	13
communicatie/grafisch ontwerpers	100	19	55	15	10
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	100	24	48	20	8
ruimtelijk/interieur ontwerpers	100	8	65	13	14
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	100	32	44	20	4
Totaal	100	22	50	19	9

Tabel 2.15 Personeelskosten, 2010

Procent

	loonkosten	inkomen eigenaren	freelancers	personeel
product/industrieel ontwerpers	3	92	5	100
product/industrieel ontwerp bureaus	57	16	28	100
communicatie/grafisch ontwerpers	8	88	4	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	82	15	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	3	91	6	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	96	0	4	100
Totaal	65	27	8	100

Tabel 2.16 Verdeling omzet naar werkzaamheden, 2010

Procent

	werzaamheden in product/industrieel ontwerp	werzaamheden in vrije vormgeving	werzaamheden in grafisch ontwerp	werzaamheden in communicatie/ grafisch ontwerp	werzaamheden in illustratie	werzaamheden in interieurontwerp	werzaamheden in ruimtelijk/ interieurontwerp	overige werzaamheden	totaal
product/industrieel ontwerpers	57	13	7	4	5	14			100
product/industrieel ontwerp bureaus	84	0	2	1	2	12			100
communicatie/grafisch ontwerpers	1	1	81	7	0	10			100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	6	1	82	3	6	2			100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	6	0	8	2	71	13			100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4	0	8	0	83	4			100
Totaal	17	1	60	3	13	5			100

Tabel 2.17 Verdeling omzet naar werkzaamheden, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
werkzaamheden in product/industriële ontwerp	14	13	13	19
werkzaamheden in communicatie/grafisch ontwerp	74	75	77	63
werkzaamheden in ruimtelijk/interieurontwerp	12	12	11	18
Totaal	100	100	100	100

Tabel 2.18 Verdeling omzet naar opdrachtgever, 2010

Procent

	industrie	dienstverlening zakelijke	retail	overheid	kunst- en cultuursector	particulieren	maatschappelijke- en zorgsector	non-profit instellingen	overig	totaal
product/industriële ontwerpers	40	15	9	7	9	11	1	7	0	100
product/industriële ontwerp bureaus	77	4	7	3	0	0	5	3	0	100
communicatie/grafisch ontwerpers	6	40	4	7	17	6	10	9	3	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	14	35	6	12	14	1	8	8	2	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	8	33	15	6	10	8	4	0	16	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	21	36	10	11	6	6	2	7	1	100
Totaal	23	31	7	10	11	2	7	7	2	100

Tabel 2.19 Verdeling omzet naar opdrachtgever, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
Industrie	27	14	20	23
zakelijke dienstverlening	32	33	30	31
retail ¹⁴		8	7	7
Overheid	10	15	15	10
kunst- en cultuursector	9	11	8	11
Particulieren	2	2	3	2
maatschappelijke en zorgsector	7	6	7	7
non-profit instellingen	5	8	5	7
Overig	7	3	4	2
Totaal	100	100	100	100

¹⁴ De retailsector als opdrachtgever wordt sinds 2008 afzonderlijk gemeten. In 2006 en 2007 werd retail verdeeld onder industrie en zakelijke dienstverlening.

Tabel 2.20 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2010

Procent

	Nederland, MKB	Nederland, overig	Duitsland	Europa, overig	India	China	Azië, overig	overige werelddelen	totaal
product/industriële ontwerpers	67	21	2,1	5,6	0	0	0,8	4,3	100
product/industriële ontwerp bureaus	27	43	9,5	10,9	0	2,0	2,1	4,9	100
communicatie/grafisch ontwerpers	62	34	1,5	1,6	0	0	0,2	0,2	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	42	53	0,7	3,6	0	0,2	0	1,3	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	57	39	2,0	2,2	0	0	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	43	46	0,9	5,9	0	2,5	1,8	0,3	100
Totaal	43	48	2,1	4,6	0	0,6	0,5	1,6	100

Tabel 2.21 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2007-2010

Miljoen euro

	2007	2008	2009	2010
Nederland, midden- en kleinbedrijf	240	268	229	211
Nederland, overig	264	259	272	236
Nederland, totaal	503	527	502	447
Duitsland ¹⁵		7	6	10
Europa, overig ¹⁶		23	16	25
Europa, totaal ¹⁶	49	30	23	35
India ¹⁵		0	0	0
China ¹⁵		6	2	5
Azië, overig ¹⁵		5	2	0
Azië, totaal ¹⁵	7	11	4	5
overige werelddelen	8	10	5	10
totaal	567	578	532	491

¹⁵ Duitsland als afzetmarkt wordt sinds 2008 afzonderlijk gemeten, waardoor ook een verbijzondering van de Europese markt vanaf dat jaar mogelijk is. Hetzelfde geldt voor de landen India en China. Azië wordt sinds 2007 reeds afzonderlijk gemeten als afzetregio buiten Europa.

¹⁶ Exclusief Nederland.

Tabel 2.22 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
Nederland, midden- en kleinbedrijf	42	46	43	43
Nederland, overig	47	45	51	48
Nederland, totaal	89	91	94	91
Duitsland		1	1	2
Europa, overig		4	3	5
Europa, totaal	9	5	4	7
India		0	0	0
China		1	0	1
Azië, overig		1	0	0
Azië, totaal	1	2	1	1
overige werelddelen	1	2	1	2
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.23 Verdeling export naar discipline, 2007-2010

Aantal bedrijven

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	119	87	97	194
product/industriële ontwerp bureaus	79	90	70	85
communicatie/grafisch ontwerpers	164	194	140	220
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	169	151	157	238
ruimtelijk/interieur ontwerpers	61	0	30	75
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	43	65	49	47
Totaal	636	586	543	859

3 Mensen

In totaal werkten in 2010 iets meer dan 6.700 personen in de branche. Het aantal werkenden nam sinds 2006 ieder jaar licht toe maar is in 2010 afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren.

Personeel

De afname van het aantal werkenden is vooral zichtbaar bij de ontwerp bureaus. Bij de individuele ontwerpers is het aantal juist iets gestegen omdat er meer individuele ontwerpers zijn bijgekomen. De grootste daling in het aantal werkenden is zichtbaar bij bureaus met meer dan 5 werkenden. In 2009 waren hier bijna 4.000 personen werkzaam, dit is afgenomen tot bijna 3.000 personen in 2010. In 2009 was 55% van de personen werkzaam bij een bedrijf met meer dan 5 werkenden, in 2010 is juist 55% werkzaam bij een bedrijf met minder dan 5 werkenden.

Het gemiddeld aantal werkenden is 2,6 personen per bedrijf, ook dit is gedaald ten opzichte van 2009 toen dit nog 2,8 personen was. Het aantal fte bij individuele ontwerpers is licht toegenomen terwijl het aantal fte bij bureaus juist is gedaald. De daling wordt vooral veroorzaakt door de grafische bureaus, die echter evenals voorgaande jaren met meer dan de helft van de totale fte, nog steeds de grootste groep is. Het gemiddelde ziekteverzuim blijft met 1,6% ook in 2010 weer stabiel ten opzichte van voorgaande jaren.

In totaal zijn er in 2010 280 medewerkers gedwongen ontslagen. Die trend zet door ten opzichte van 2009, maar met name ten opzichte van 2008, toen het aantal gedwongen ontslagen slechts 58 bedroeg. De grafische bureaus hebben 220 medewerkers gedwongen ontslagen in 2010, bij de industriële bureaus zijn geen gedwongen ontslagen gevallen. Bij 15% van de bureaus is in 2010 iemand gedwongen ontslagen, in de meeste gevallen (9%) bedroeg dit één persoon.

Naast het aantal gedwongen ontslagen hebben de bureaus 370 arbeidscontracten niet verlengd in 2010. Ook dit aantal is gestegen ten opzichte van 2009 toen het nog 344 bedroeg. Wederom is het hoogste aantal zichtbaar bij de grafische bureaus. Bij 24% van de bureaus is in 2010 een arbeidscontract niet verlengd, in 16% van de gevallen bedroeg dit één arbeidscontract en in de overige gevallen twee of meer arbeidscontracten. In 2010 zijn in totaal ruim 650 nieuwe medewerkers aangenomen. Naast het aantal ontslagen en niet verlengde arbeidscontracten is ook hier het hoogste aantal (450 medewerkers) zichtbaar bij de grafische bureaus. Bij 38% van de bureaus is in 2010 iemand aangenomen, in de meeste gevallen (19%) bedroeg dit één persoon.

Zzp'ers

Van de totaal gewerkte tijd in de branche is meer dan 30% besteed aan uitvoerend ontwerpwerk. Bij individuele ontwerpers ligt het percentage uitvoerend ontwerpwerk iets hoger dan bij de bureaus. Ook aan conceptueel ontwerpwerk en strategie wordt veel tijd besteed. Stafactiviteiten kosten minder tijd. In 2009 werd gemiddeld 14 fte besteed aan deze werkzaamheden, in 2010 is dit teruggebracht tot 11 fte.

Gemiddeld werkt een individuele ontwerper 40 uur in de week. Dit is een lichte toename ten opzichte van 2009. Met name de industriële ontwerpers werkten in 2010 meer uren (42 uur) dan in 2009 (39 uur). Bijna 80% van de ontwerpers haalt zijn of haar inkomsten volledig uit ontwerpwerk. Iets meer dan 10% heeft naast het ontwerpwerk nog inkomsten uit nevenactiviteiten en iets minder dan 10% haalt inkomsten uit een uitkering. De ruimtelijke ontwerpers halen met 87% het grootste deel van de inkomsten uit ontwerpwerk en de industriële ontwerpers met 67% het kleinste deel.

Freelancers

Meer dan de helft van de ontwerpers en ontwerp bureaus heeft in 2010 een of meerdere personen ingehuurd om werkzaamheden te verrichten. Gemiddeld is er 1,6 persoon ingehuurd die gemiddeld 109 uur heeft gewerkt. De meeste personen zijn ingehuurd door grafische ontwerpers en bureaus. De ruimtelijke ontwerpers hebben met 278 personen het laagste aantal ingehuurde personen. Binnen de eigen corebusiness heeft 35% van de ontwerpers en bureaus één of meerdere personen ingehuurd. Iets meer dan de helft van de ruimtelijke ontwerp bureaus heeft iemand ingehuurd om werkzaamheden te verrichten in het verlengde van de eigen corebusiness. Slechts 11% van de industriële ontwerpers heeft iemand ingehuurd voor werkzaamheden binnen het eigen vakgebied. In totaal zijn 1860 personen ingehuurd door de ontwerpers en bureaus om werkzaamheden binnen de eigen corebusiness te verrichten. Gemiddeld werkten zij 134 uur per persoon. Ruim 40% van de ontwerpers en bureaus hebben één of meerdere personen ingehuurd die werkzaamheden heeft verricht die niet binnen de corebusiness vallen. In totaal zijn 2400 personen ingehuurd en zij werkten gemiddeld 90 uur per persoon.

Tabel 3.1 Verdeling aantal werkenden naar discipline, 2007-2010

Aantal personen

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	280	270	300	335
product/industriële ontwerp bureaus	800	860	990	868
communicatie/grafisch ontwerpers	1.050	1.050	1.090	1.094
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	4.020	4.140	3.890	3.622
ruimtelijk/interieur ontwerpers	180	180	200	229
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	470	490	610	591
totaal	6.800	6.990	7.080	6.739

Tabel 3.2 Verdeling aantal werkenden naar discipline, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	4	4	4	5
product/industriële ontwerp bureaus	12	12	14	13
communicatie/grafisch ontwerpers	15	15	15	16
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	59	59	55	54
ruimtelijk/interieur ontwerpers	3	3	3	3
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	7	7	9	9
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.3 Verdeling aantal werkenden naar grootte bedrijf, 2007-2010

Aantal personen

	2007	2008	2009	2010
zzp'er	1.510	1.505	1.590	1.698
2 tot 5 werkenden	1.925	1.765	1.581	2.062
5 of minder werkenden	3.435	3.270	3.171	3.760
meer dan 5 werkenden	3.365	3.720	3.909	2.978
totaal	6.800	6.990	7.080	6.739

Tabel 3.4 Verdeling aantal werkenden naar grootte bedrijf, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
zpp'er	22	22	22	25
2 tot 5 werkenden	28	25	22	31
5 of minder werkenden	50	47	44	55
meer dan 5 werkenden	49	53	55	44
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.5 Gemiddeld aantal werkenden naar discipline, 2007-2010

Aantal personen

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
product/industriële ontwerp bureaus	5,6	5,9	6,6	5,1
communicatie/grafisch ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	6,0	6,2	5,9	5,6
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4,2	4,5	5,3	4,4
totaal	3,0	2,9	2,8	2,6

Tabel 3.6 Verdeling aantal fte naar discipline, 2007-2010

Aantal fte

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	310	270	290	340
product/industriële ontwerp bureaus	800	790	790	790
communicatie/grafisch ontwerpers	1.070	1.020	1.060	1.090
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	3.800	3.800	3.460	3.350
ruimtelijk/interieur ontwerpers	200	170	190	220
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	450	440	550	540
totaal	6.630	6.490	6.340	6.320

Tabel 3.7 Verdeling aantal fte naar discipline, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
product/industriële ontwerpers	5	4	5	5
product/industriële ontwerp bureaus	12	12	12	13
communicatie/grafisch ontwerpers	16	16	17	17
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	57	59	55	53
ruimtelijk/interieur ontwerpers	3	3	3	4
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	7	7	9	9
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.8 Verdeling aantal fte naar grootte bedrijf, 2007-2010

Aantal fte

	2007	2008	2009	2010
zfp'er	1.580	1.450	1.540	1.710
2 tot 5 werkenden	1.870	1.595	1.395	1.900
5 of minder werkenden	3.450	3.045	2.936	3.610
meer dan 5 werkenden	3.180	3.430	3.405	2.710
totaal	6.630	6.475	6.340	6.320

Tabel 3.9 Verdeling aantal fte naar grootte bedrijf, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
zfp'er	24	22	24	27
2 tot 5 werkenden	28	25	22	30
5 of minder werkenden	52	47	46	57
meer dan 5 werkenden	48	53	54	43
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.10 Gemiddeld aantal fte naar discipline, 2007-2010

Aantal fte

	2007	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers	1,1	1,0	1,0	1,0
product/industrieel ontwerp bureaus	5,6	5,5	5,2	4,6
communicatie/grafisch ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	5,7	5,7	4,3	5,1
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,1	0,9	1,0	1,0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4,0	4,0	4,7	4,0
totaal	2,7	2,7	2,5	2,4

Tabel 3.11 Gemiddeld ziekteverzuim, 2008-2010

Aantal fte

	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerp bureaus	0,53	0,74	0,85
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1,64	1,91	1,9
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0,89	0,83	1
totaal	1,39	1,58	1,6

Tabel 3.12 Verdeling aantal fte naar functie, 2010

Procent

	strategisch	conceptueel	uitvoerend	project- management	staf	overig	totaal
product/industrieel ontwerpers	25	21	30	0	16	8	100
product/industrieel ontwerp bureaus	38	26	22	10	3	2	100
communicatie/grafisch ontwerpers	9	24	39	0	16	11	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	22	27	36	11	4	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	14	21	35	0	12	19	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	33	31	17	9	4	6	100
Totaal	18	25	35	4	11	8	100

Tabel 3.13 Verdeling aantal fte naar functie, 2007-2010

Procent

	2007	2008	2009	2010
Strategisch	15	16	17	18
Conceptueel	29	32	28	25
Uitvoerend	29	28	28	35
Projectmanagement	9	9	9	4
Staf	10	8	14	11
Overig	10	6	5	8
Totaal	100	100	100	100

Tabel 3.14 Inkomensgaring naar discipline, 2010

Procent

	inkomsten volledig uit ontwerpwerk	neven- inkomsten uit loondienst	neven- inkomsten uit uitkering	totaal
product/industrieel ontwerpers	67	21	12	100
communicatie/grafisch ontwerpers	81	8	11	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	87	13	0	100
Totaal	79	11	9	100

Tabel 3.15 Aantal gewerkte uren naar discipline, 2007-2010

Uren per week

	2007	2008	2009	2010
product/industrieel ontwerpers	43	40	39	42
communicatie/grafisch ontwerpers	41	38	39	40
ruimtelijk/interieur ontwerpers	45	37	39	38
Totaal	42	38	39	40

Tabel 3.17 Aantal gedwongen ontslagen naar discipline, 2008-2010

Aantal personen

	2008	2009	2010
product/industriële ontwerp bureaus	18	3	0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	40	140	220
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0	96	60
totaal	58	239	280

Tabel 3.18 Aantal gedwongen ontslagen naar discipline, 2010

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industriële ontwerp bureaus	100	0	0	0	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	80	12	7	1	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	93	4	3	0	100
totaal	85	9	5	1	100

Tabel 3.19 Aantal niet-verlengde arbeidscontracten naar discipline, 2008-2010

Aantal personen

	2008	2009	2010
product/industriële ontwerp bureaus	23	30	5
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	265	225	330
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	40	89	35
totaal	331	344	370

Tabel 3.20 Aantal niet-verlengde arbeidscontracten naar discipline, 2010

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industriële ontwerp bureaus	97	3	0	0	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	69	19	8	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	80	17	2	1	100
totaal	76	16	5	3	100

Tabel 3.21 Aantal aangenomen medewerkers naar discipline, 2008-2010

Aantal personen

	2008	2009	2010
product/industriële ontwerp bureaus	148	33	108
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	885	377	450
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	149	24	95
totaal	1.191	434	653

Tabel 3.22 Aantal aangenomen medewerkers naar discipline, 2010

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industriële ontwerp bureaus	64	15	18	4	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	56	26	13	5	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	67	16	2	14	100
totaal	62	19	11	8	100

Tabel 3.24 Aantal ingehuurde personen en uren, 2010

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem.	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	1,0	323	102	33	50%
product/industriële ontwerp bureaus	2,2	382	159	61	46%
communicatie/grafisch ontwerpers	1,2	1272	106	135	50%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	2,4	1578	89	140	64%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,2	278	54	15	72%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	3,3	448	192	86	73%
totaal	1,6	4282	109	467	56%

Tabel 3.25 Aantal ingehuurde personen en uren ontwerpwerkzaamheden, 2010

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem.	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	0,1	37	135	5	11%
product/industriële ontwerp bureaus	0,8	141	227	32	25%
communicatie/grafisch ontwerpers	0,5	568	95	54	37%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1,0	604	124	75	38%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0,6	130	85	11	42%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	2,8	380	195	74	63%
totaal	0,7	1861	134	250	35%

Tabel 3.26 Aantal ingehuurde personen en uren andere werkzaamheden, 2010

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem.	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	0,9	285	98	28	45%
product/industriële ontwerp bureaus	1,4	241	116	28	43%
communicatie/grafisch ontwerpers	0,6	705	114	81	33%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1,5	974	67	65	51%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0,7	149	27	4	50%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0,5	68	176	12	34%
totaal	0,9	2421	90	217	41%

4 Actueel thema

De BNO Branchemonitor neemt ieder jaar een actueel en wisselend onderwerp in haar vragenlijst op. In deze Branchemonitor betreft dit de sociale media.

Van de branche als geheel is 10% nooit actief en 15% vaak actief op social media. LinkedIn is veruit het meeste populaire sociale medium. Circa 40% geeft aan actief te zijn op LinkedIn. Ook Twitter is een populair medium. Een kwart van de gebruikers van social media is actief op Twitter. Facebook en Youtube zijn iets minder populair.

Van de actieve gebruikers heeft 20% een social media strategie geformuleerd. Ontwerpers en bureaus die geen strategie hebben geformuleerd zijn voor de helft van plan dit wel te gaan doen. Ongeveer de helft van de ontwerpers en bureaus hanteren geen protocol voor gebruik van sociale media en zijn ook niet van plan een dergelijk protocol op te stellen.

Netwerken en profilering worden genoemd als de belangrijkste ambities door de gebruikers van social media. Ook acquisitie en kennisuitwisseling worden belangrijk gevonden. Sociale media worden bijna niet gebruikt voor het werven van personeel. Van de actieve gebruikers heeft 4% geen specifieke ambitie bij het inzetten van sociale media. De helft van de ontwerpers en bureaus meent dat sociale media in de toekomst belangrijk worden, 6% noemt ze zelfs onmisbaar. Een zeer klein deel (3%) verwacht dat social media geen rol van betekenis gaan spelen in de toekomst.

Tabel 4.1 Actief op het gebied van social media, 2010

Procent

	vaak	regelmatig	soms	nooit	totaal
product/industriële ontwerpers	27	42	16	15	100
product/industriële ontwerp bureaus	1	70	21	8	100
communicatie/grafisch ontwerpers	13	27	49	11	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	18	35	43	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	23	28	49	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	2	17	38	43	100
totaal	15	33	41	10	100

Tabel 4.2 Actief op het gebied van social media, 2010

Procent

	Twitter	LinkedIn	Facebook	Youtube	andere	totaal
product/industriële ontwerpers	22	35	26	15	2	100
product/industriële ontwerp bureaus	25	44	26	5	0	100
communicatie/grafisch ontwerpers	24	44	21	7	3	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	27	40	15	12	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	27	39	22	13	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	20	37	25	7	12	100
totaal	25	41	21	10	3	100

Tabel 4.3 Strategie op het gebied van social media, 2010

Procent

	ja	nee, maar die komt er wel	nee, ook niet van plan	weet niet/ geen mening	totaal
product/industrieel ontwerpers	25	26	49	0	100
product/industrieel ontwerp bureaus	30	35	32	3	100
communicatie/grafisch ontwerpers	16	35	46	3	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	25	48	27	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	23	35	29	13	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	24	11	65	0	100
totaal	21	36	39	3	100

Tabel 4.4 Protocol op het gebied van social media, 2010

Procent

	ja	nee, maar dat komt er wel	nee, ook niet van plan	weet niet/ geen mening	totaal
product/industrieel ontwerpers	15	12	49	24	100
product/industrieel ontwerp bureaus	23	29	42	6	100
communicatie/grafisch ontwerpers	8	5	47	40	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	17	25	53	6	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	7	6	53	34	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	11	0	87	2	100
totaal	12	13	50	25	100

Tabel 4.5 Belangrijkste doelstellingen van social media, 2010

Procent

	public profiel	acquisitie	kennisuit- wisseling	netwerken	werving personeel	geen	totaal
product/industrieel ontwerpers	26	22	19	27	0	6	100
product/industrieel ontwerp bureaus	25	24	20	30	0	1	100
communicatie/grafisch ontwerpers	23	20	17	27	6	8	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	27	22	19	25	6	1	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	24	24	17	32	2	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	28	27	13	31	0	0	100
totaal	25	21	18	27	4	4	100

Tabel 4.6 Belang van social media voor de toekomst, 2010
 Procent

	onmisbaar	belangrijk	niet zo belangrijk	onbelangrijk	weet niet/ geen mening	totaal
product/industriële ontwerpers	10	58	28	5	0	100
product/industriële ontwerpbureaus	13	42	45	0	0	100
communicatie/grafisch ontwerpers	5	44	32	4	14	100
communicatie/grafisch ontwerpbureaus	7	54	32	0	8	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0	72	28	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerpbureaus	2	28	23	10	36	100
totaal	6	50	32	3	10	100

5 Uurtarieven

Aan de daling van de uurtarieven als gevolg van de crisis lijkt in 2010 een einde gekomen. Ten opzichte van 2009 laat het gemiddelde uurtarief met 80 euro een herstel zien ten opzichte van 2009, toen het gemiddelde door de branche gehanteerde uurtarief uitkwam op 69 euro, terwijl dat in 2008 nog 78 euro was. Het hoogst genoemde uurtarief dat in 2009 fors daalde van 250 euro in 2008 naar 200 euro in 2009 is in 2010 weer gestegen naar 300 euro.

De branche berekent evenals voorgaande jaren ook in 2010 de hoogste uurtarieven voor strategisch advies en creatieve directie. In 2010 is voor het eerst ook conceptueel ontwerpwerk genoemd als activiteit waarvoor de hoogste tarieven in rekening worden gebracht. Dit geldt zowel voor de solitair werkende ontwerpers als voor de ontwerp bureaus. Bureaus hanteren ten opzichte van de zzp'ers in alle disciplines en voor alle werkzaamheden gemiddeld 15 tot 20 procent hogere tarieven. Bureaus met meer dan 15 werknemers brengen binnen de branche de hoogste tarieven in rekening.

Tabel 5.1 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, alle disciplines, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	95	85	300
conceptueel ontwerpwerk	85	85	300
uitvoerend ontwerpwerk	75	75	225
additionele werkzaamheden ¹⁷	70	70	160
project- en accountmanagement / traffic	75	75	175

Tabel 5.2 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, product/industriële ontwerpers, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	90	80	240
conceptueel ontwerpwerk	75	65	150
uitvoerend ontwerpwerk	65	55	150
additionele werkzaamheden	65	60	150
project- en accountmanagement / traffic	65	60	150

Tabel 5.3 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, product/industriële ontwerp bureaus, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	110	100	160
conceptueel ontwerpwerk	95	95	125
uitvoerend ontwerpwerk	100	100	125
additionele werkzaamheden	85	85	105
project- en accountmanagement / traffic	90	85	125

¹⁷ Bijvoorbeeld DTP-werk, engineering, HTML

Tabel 5.4 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, communicatie/grafisch ontwerpers, 2010
 Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	80	75	200
conceptueel ontwerpwerk	75	75	150
uitvoerend ontwerpwerk	70	70	125
additionele werkzaamheden	65	65	125
project- en accountmanagement / traffic	65	65	125

Tabel 5.5 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, communicatie/grafisch ontwerp bureaus, 2010
 Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	105	100	250
conceptueel ontwerpwerk	95	95	200
uitvoerend ontwerpwerk	85	85	150
additionele werkzaamheden	75	75	150
project- en accountmanagement / traffic	80	75	160

Tabel 5.6 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, ruimtelijk/interieur ontwerpers, 2010
 Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	85	90	130
conceptueel ontwerpwerk	90	90	130
uitvoerend ontwerpwerk	80	80	130
additionele werkzaamheden	75	75	100
project- en accountmanagement / traffic	75	70	160

Tabel 5.7 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus, 2010
 Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	155	145	300
conceptueel ontwerpwerk	135	115	300
uitvoerend ontwerpwerk	110	85	225
additionele werkzaamheden	95	85	160
project- en accountmanagement / traffic	100	95	175

Tabel 5.8 Gemiddelde uurtarieven, alle disciplines, bureaus met 15 of meer werkenden, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	155	150	250
conceptueel ontwerpwerk	125	125	200
uitvoerend ontwerpwerk	100	95	150
additionele werkzaamheden	90	90	120
project- en accountmanagement / traffic	105	100	160

Tabel 5.9 Gemiddelde uurtarieven product/industriële ontwerp bureaus 15 of meer werkenden, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	125	120	160
conceptueel ontwerpwerk	95	90	105
uitvoerend ontwerpwerk	85	90	90
additionele werkzaamheden	90	90	105
project- en accountmanagement / traffic	105	100	120

Tabel 5.10 Gemiddelde uurtarieven communicatie/grafisch ontwerp bureaus 15 of meer werkenden, 2010

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	160	150	250
conceptueel ontwerpwerk	130	125	200
uitvoerend ontwerpwerk	100	100	150
additionele werkzaamheden	90	90	120
project- en accountmanagement / traffic	105	100	160

6 Verwachtingen

Ten aanzien van de omzetontwikkeling voor 2011 heeft 42% een positieve verwachting. Deze percentages liggen hoger bij de individuele ontwerpers dan bij de bureaus. Ongeveer een derde van de ontwerpers verwacht dat de omzet in 2011 gelijk zal zijn aan de omzet in 2010 en 23% verwacht een daling van de omzet. De verwachtingen voor 2012 zijn positiever. Bijna de helft van de ontwerpers denkt een positieve omzetontwikkeling te zullen zien. Minder dan 20% is negatief en de overige 35% verwacht dat de omzet gelijk zal blijven. Industrieel ontwerpers zijn het meest positief over de omzetontwikkeling voor 2012.

Tabel 6.1 Verwachting voor 2011 (ten opzichte van 2010)

Procent

	negatief	gelijk	positief	totaal
product/industrieel ontwerpers	5	25	71	100
product/industrieel ontwerp bureaus	25	19	56	100
communicatie/grafisch ontwerpers	19	37	42	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	37	19	27	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	38	23	36	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	22	35	35	100
totaal	23	33	42	100

Tabel 6.2 Verwachting voor 2012 (ten opzichte van 2010)

Procent

	negatief	gelijk	positief	totaal
product/industrieel ontwerpers	0	19	80	100
product/industrieel ontwerp bureaus	13	57	30	100
communicatie/grafisch ontwerpers	19	38	43	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	18	41	40	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	38	20	42	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	22	13	65	100
totaal	18	35	47	100

Tabel 6.3 Verwachting omzetontwikkeling, 2007-2012

Procent

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
zeer negatief	1	0	4	6	5	3
negatief	7	6	21	23	18	15
gelijk	31	35	42	35	33	35
positief	51	51	28	28	33	41
zeer positief	10	7	5	9	9	6
totaal	100	100	100	100	100	100

Bijlagen

Tot slot van dit document worden de resultaten van de branchemonitor bekeken vanuit de invalshoek van enkele specifieke bedrijfsprofielen. Dit geeft ontwerpers en ontwerp bureaus de gelegenheid zich op basis van hun bedrijfskenmerken te meten met vergelijkbare bedrijven.

De volgende profielen worden uitgelicht:

- naar discipline
- naar omzet in klassen
- naar aantal fte in klassen

Een vierde profiel geeft de resultaten van de specifieke disciplines illustratie en vrije vormgeving.

De uitkomsten worden weergegeven in een tabel met daarin een groot aantal indicatoren. De eerste tabel geeft de gemiddelde resultaten van de ontwerpbranche als geheel. Alle getallen zijn gemiddelde uitkomsten. De tabellen bevatten geen begeleidend commentaar.

Evenals bij de BNO Branchemonitor over 2009 is ook weer een online benchmark toegevoegd. Ontwerpbureaus vanaf vijf medewerkers kunnen op basis van ingevoerde gegevens hun eigen economische prestaties op een groot aantal relevante bedrijfseconomische aspecten online vergelijken met de resultaten van bureaus van overeenkomstige omvang.

Meedoen aan het brancheonderzoek is de enige voorwaarde om te kunnen werken met de online benchmark. Deze nieuwe tool draagt in belangrijke mate bij aan de transparantie en de kennis van de eigen sector.

bno.nl/benchmark
bno.nl/branchemonitor

Bijlage 1 Uitkomsten totale branche, 2010

Gemiddeld

	2010
algemeen	
aantal bedrijven	2.615
jaar van oprichting	2000
omzet (euro)	187.700
bedrijfsresultaat (euro)	12.200
omzet en resultaat (euro)	
omzet uit uren	177.600
omzet uit royalty's	10.100
omzet	187.700
inkoopkosten	41.400
personeelskosten	61.600
kosten freelancers	7.200
kosten overig	39.900
inkomen eigenaar	25.400
bedrijfsresultaat	12.200
omzet per werkende	60.900
omzet per fte	64.700
bedrijfsresultaat per werkende	7.200
bedrijfsresultaat per fte	7.100
ontwikkeling omzet en resultaat¹⁸	
ontwerpers met stijging omzet	49%
ontwerpers met daling omzet	36%
ontwerpers met stijging bedrijfsresultaat	49%
ontwerpers met daling bedrijfsresultaat	37%
omzetverdeling naar werkzaamheden	
product/industriële ontwerp	17%
vrije vormgeving	1%
communicatie/grafisch ontwerp	61%
illustratie	3%
ruimtelijk/interieurontwerp	13%
overige werkzaamheden	5%
totaal	100%
omzetverdeling naar opdrachtgevers	
industrie	23%
zakelijke dienstverlening	31%
retail	7%
overheid	10%
kunst- en cultuursector	11%
particulieren	2%
maatschappelijke en zorgsector	7%
non-profitinstellingen	7%
overige opdrachtgevers	2%
totaal	100%

¹⁸ Ten opzichte van 2009

Bijlage 1 Uitkomsten totale branche, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	2009
omzetverdeling naar geogr. herkomst	
Nederland, midden- en kleinbedrijf	43%
Nederland, overig	47%
Duitsland	2%
Europa, overig	5%
India	0%
China	1%
Azië, overig	0%
overige werelddelen	2%
totaal	100%
uurtarieven naar functie (euro)	
strategisch advies / creatieve directie	95
conceptueel ontwerpwerk	87
uitvoerend ontwerpwerk	78
additionele werkzaamheden	71
project- en accountmanagement / traffic	74
personeel (personen)	
directie (bureaus)	1,7
werknemers (bureaus)	3,6
aantal werkenden (bureaus en zzp'ers)	2,6
aantal fte (bureaus en zzp'ers)	2,5
aantal fte per werkende	1,0
ziekteruim bij bureaus	1,6%
ingehuurd personeel eigen discipline	0,7
ingehuurd personeel andere discipline	0,9
ontwerpers met ingeh. pers. eigen disc.	35%
ontwerpers met ingeh. pers. andere disc.	41%
verdeling personeel naar functie	
fte strategisch advies / creatieve directie	18%
fte conceptueel ontwerpwerk	25%
fte uitvoerend ontwerpwerk	35%
fte project- en accountmanagement / traffic	4%
fte financieel / administratief	11%
fte overig	8%
totaal	100%
overig	
ontwerpers met pos. verwachting 2011	24%
ontwerpers met neg. verwachting 2011	42%
ontwerpers met pos. verwachting 2012	18%
ontwerpers met neg. verwachting 2012	47%

Bijlage 2 Uitkomsten naar discipline, 2010
 Gemiddeld

	product/industriële ontwerpers	product/industriële ontwerpbureaus	communicatie/grafisch ontwerpers	communicatie/grafisch ontwerpbureaus	ruimtelijk/interieur ontwerpers	ruimtelijk/interieur ontwerpbureaus
algemeen						
aantal bedrijven	335	170	1.095	650	230	135
jaar van oprichting	2006	1999	2000	1995	2003	1999
omzet (euro)	34.000	386.400	53.600	458.500	48.200	334.800
bedrijfsresultaat (euro)	8.000	50.800	5.600	36.800	6.700	12.100
omzet en resultaat (euro)						
omzet uit uren	32.700	363.000	52.700	427.800	46.300	330.600
omzet uit royalties	1.300	23.300	800	30.600	1.900	4.200
omzet	34.000	386.400	53.600	458.500	48.200	334.800
inkoopkosten	6.600	48.300	10.300	109.300	3.900	106.900
personeelskosten	500	125.200	2.500	180.600	1.000	141.500
kosten freelancers	700	62.000	1.100	8.400	1.900	6.000
kosten overig	3.900	65.700	8.200	90.900	6.400	68.300
inkomen eigenaar	14.300	34.400	25.900	32.400	28.300	0
bedrijfsresultaat	8.000	50.800	5.600	36.800	6.700	12.100
omzet per werkende	34.000	106.400	53.600	77.300	48.200	71.300
omzet per fte	32.000	110.000	55.000	86.000	50.000	86.000
bedrijfsresultaat per werkende	8.000	12.800	5.600	9.500	6.700	4.000
bedrijfsresultaat per fte	7.000	13.000	5.000	10.000	6.000	4.000
ontwikkeling omzet en resultaat¹⁹						
ontwerpers met stijging omzet	38%	81%	51%	46%	49%	44%
ontwerpers met daling omzet	24%	17%	36%	47%	35%	46%
ontwerpers met stijging bedrijfsresultaat	38%	83%	47%	49%	59%	37%
ontwerpers met daling bedrijfsresultaat	24%	16%	39%	45%	28%	63%
omzetverdeling naar werkzaamheden						
product/industriële ontwerp	57%	84%	1%	6%	6%	4%
vrije vormgeving	13%	0%	1%	1%	0%	0%
communicatie/grafisch ontwerp	7%	2%	81%	82%	8%	8%
illustratie	4%	1%	7%	3%	2%	0%
ruimtelijk/interieurontwerp	5%	2%	0%	6%	71%	83%
overige werkzaamheden	14%	12%	10%	2%	13%	4%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹⁹ Ten opzichte van 2009

Bijlage 2 Uitkomsten naar discipline, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	product/industriële ontwerpers	product/industriële ontwerpbureaus	communicatie/grafisch ontwerpers	communicatie/grafisch ontwerpbureaus	ruimtelijk/interieur ontwerpers	ruimtelijk/interieur ontwerpbureaus
omzetverdeling naar opdrachtgevers						
industrie	40%	77%	6%	14%	8%	21%
zakelijke dienstverlening	15%	4%	40%	35%	33%	36%
retail	9%	7%	4%	6%	15%	10%
overheid	7%	3%	7%	12%	6%	11%
kunst- en cultuursector	9%	0%	17%	14%	10%	6%
particulieren	11%	0%	6%	1%	8%	6%
maatschappelijke en zorgsector	1%	5%	10%	8%	4%	2%
non-profitinstellingen	7%	3%	9%	8%	0%	7%
overige opdrachtgevers	0%	0%	3%	2%	16%	1%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
omzetverdeling naar geogr. herkomst						
Nederland, midden- en kleinbedrijf	67%	27%	62%	42%	57%	43%
Nederland, overig	21%	43%	34%	53%	39%	46%
Duitsland	2%	10%	1%	1%	2%	1%
Europa, overig	6%	11%	2%	4%	2%	6%
India	0%	0%	0%	0%	0%	0%
China	0%	2%	0%	0%	0%	3%
Azië, overig	1%	2%	0%	0%	0%	2%
overige werelddelen	4%	5%	0%	1%	0%	0%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
uurtarieven naar functie (euro)						
strategisch advies / creatieve directie	90	110	80	105	85	155
conceptueel ontwerpwerk	75	95	75	95	90	135
uitvoerend ontwerpwerk	65	100	70	85	80	110
additionele werkzaamheden	65	85	65	75	75	95
project- en accountmanagement / traffic	65	90	65	80	75	100
personeel (personen)						
directie (bureaus)	0	1,5	0	1,7	0	1,6
werknemers (bureaus)	0	3,6	0	3,8	0	2,7
aantal werkenden (bureaus en zzp'ers)	1	5,1	1	5,6	1	4,4
aantal fte (bureaus en zzp'ers)	1	4,6	1	5,1	1	4,0
aantal fte per werkende	1	1	0,9	0,9	0,9	0,9
ziekterezuim bij bureaus	0%	0,85%	0%	1,90%	0%	1,03%
ingehuurd personeel eigen discipline	0,1	0,8	0,5	0,9	0,6	2,8
ingehuurd personeel andere discipline	0,9	1,4	0,6	1,5	0,7	0,5
ontwerpers met ingeh. pers. eigen disc.	11%	25%	37%	38%	42%	63%
ontwerpers met ingeh. pers. andere disc.	45%	43%	33%	51%	50%	34%

Bijlage 2 Uitkomsten naar discipline, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	product/industriële ontwerpers	product/industriële ontwerpbureaus	communicatie/grafisch ontwerpers	communicatie/grafisch ontwerpbureaus	ruimtelijk/interieur ontwerpers	ruimtelijk/interieur ontwerpbureaus
verdeling personeel naar functie						
fte strategisch advies / creatieve directie	25%	38%	9%	22%	14%	33%
fte conceptueel ontwerpwerk	21%	26%	24%	27%	21%	31%
fte uitvoerend ontwerpwerk	30%	22%	39%	36%	35%	17%
fte project- en accountmanagement / traffic	0%	10%	0%	11%	0%	9%
fte financieel / administratief	16%	3%	16%	4%	12%	4%
fte overig	8%	2%	11%	0%	19%	6%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
overig						
ontwerpers met pos. verwachting 2011	5%	25%	19%	37%	38%	22%
ontwerpers met neg. verwachting 2011	71%	56%	42%	27%	36%	35%
ontwerpers met pos. verwachting 2012	0%	13%	19%	18%	38%	22%
ontwerpers met neg. verwachting 2012	81%	31%	43%	41%	42%	65%

Bijlage 3 Uitkomsten naar discipline, 2010

Gemiddeld

	illustratoren ²⁰	vrije vormgevers ²¹
algemeen		
aantal bedrijven	133	41
jaar van oprichting	1995	2001
omzet (euro)	29.900	53.700
bedrijfsresultaat (euro)	500	21.800
omzet en resultaat (euro)		
omzet uit uren	28.000	53.700
omzet uit royalty's	1.900	0
omzet	29.900	53.700
inkoopkosten	7.300	11.500
personeelskosten	700	0
kosten freelancers	300	300
kosten overig	2.800	6.100
inkomen eigenaar	18.100	13.900
bedrijfsresultaat	500	21.800
omzet per werkende	29.900	53.700
omzet per fte	31.900	46.300
bedrijfsresultaat per werkende	500	21.800
bedrijfsresultaat per fte	500	17.400
ontwikkeling omzet en resultaat²²		
ontwerpers met stijging omzet	56%	61%
ontwerpers met daling omzet	37%	0%
ontwerpers met stijging bedrijfsresultaat	56%	61%
ontwerpers met daling bedrijfsresultaat	37%	0%
omzetverdeling naar werkzaamheden		
product/industriële ontwerp	6%	4%
vrije vormgeving	3%	62%
communicatie/grafisch ontwerp	9%	8%
illustratie	77%	2%
ruimtelijk/interieurontwerp	0%	20%
overige werkzaamheden	5%	4%
totaal	100%	100%
omzetverdeling naar opdrachtgevers		
industrie	18%	4%
zakelijke dienstverlening	27%	12%
retail	1%	6%
overheid	5%	6%
kunst- en cultuursector	17%	33%
particulieren	1%	32%
maatschappelijke en zorgsector	13%	6%
non-profitinstellingen	13%	0%
overige opdrachtgevers	5%	0%
totaal	100%	100%

²⁰ Meer dan 30% omzet uit illustratie

²¹ Meer dan 30% omzet uit vrije vormgeving

²² Ten opzichte van 2009

Bijlage 3 Uitkomsten naar discipline, 20100(vervolg)

Gemiddeld

	illustratoren	vrije vormgevers
omzetverdeling naar geogr. herkomst		
Nederland, midden- en kleinbedrijf	46%	52%
Nederland, overig	51%	31%
Duitsland	0%	3%
Europa, overig	3%	11%
India	0%	0%
China	0%	0%
Azië, overig	0%	0%
overige werelddelen	0%	3%
totaal	100%	100%
uurtarieven naar functie (euro)		
strategisch advies / creatieve directie	74	96
conceptueel ontwerpwerk	70	96
uitvoerend ontwerpwerk	66	65
additionele werkzaamheden	64	54
project- en accountmanagement / traffic	67	54
personeel (personen)		
directie (bureaus)	0	0
werknemers (bureaus)	0	0
aantal werkenden (bureaus en zzp'ers)	1	1
aantal fte (bureaus en zzp'ers)	0,9	1,1
aantal fte per werkende	0,9	1,1
ziektervuim bij bureaus	0%	0%
ingehuurd personeel eigen discipline	0,6	0,4
ingehuurd personeel andere discipline	0,5	3,1
ontwerpers met ingeh. pers. eigen disc.	34%	39%
ontwerpers met ingeh. pers. andere disc.	39%	61%
verdeling personeel naar functie		
fte strategisch advies / creatieve directie	13%	12%
fte conceptueel ontwerpwerk	24%	15%
fte uitvoerend ontwerpwerk	43%	20%
fte project- en accountmanagement / traffic	0%	0%
fte financieel / administratief	12%	30%
fte overig	9%	24%
totaal	100%	100%
overig		
ontwerpers met pos. verwachting 2011	18%	0%
ontwerpers met neg. verwachting 2011	39%	100%
ontwerpers met pos. verwachting 2012	18%	0%
ontwerpers met neg. verwachting 2012	39%	100%

Bijlage 4 Uitkomsten naar omzet in klassen, 2010
 Gemiddeld

	minder dan 20.000	20.000 tot 50.000	50.000 tot 100.000	100.000 tot 500.000	500.000 tot 2.000.000	meer dan 2.000.000
algemeen						
aantal bedrijven	520	599	531	667	283	15
jaar van oprichting	2004	2002	2000	1997	1993	1991
omzet (euro)	11.300	36.000	77.000	230.400	802.600	2.733.100
bedrijfsresultaat (euro)	1.400	3.000	11.200	25.300	54.400	291.900
omzet en resultaat (euro)						
omzet uit uren	10.600	35.500	71.000	217.100	754.700	2.733.100
omzet uit royalties	700	400	6.000	13.300	47.900	0
omzet	11.300	36.000	77.000	230.400	802.600	2.733.100
inkoopkosten	2.800	7.100	10.600	56.600	179.100	554.600
personeelskosten	300	3.900	4.200	61.400	339.000	1.290.000
kosten freelancers	200	900	2.900	3.600	47.000	59.000
kosten overig	1.800	4.800	10.400	37.400	173.000	536.600
inkomen eigenaar	4.800	16.300	37.800	46.200	12.100	0
bedrijfsresultaat	1.400	3000	11.200	25.300	54.400	291.900
omzet per werkende	11.300	35.200	70.500	90.200	114.800	137.400
omzet per fte	13.700	39.100	66.100	100.500	120.800	144.500
bedrijfsresultaat per werkende	1.400	3.000	10.500	11.200	10.600	18.300
bedrijfsresultaat per fte	1.400	3.000	8.900	12.000	10.900	19.700
ontwikkeling omzet en resultaat²³						
ontwerpers met stijging omzet	49%	40%	58%	45%	65%	41%
ontwerpers met daling omzet	37%	31%	33%	47%	28%	46%
ontwerpers met stijging bedrijfsresultaat	49%	40%	51%	50%	64%	67%
ontwerpers met daling bedrijfsresultaat	34%	33%	37%	46%	28%	33%
omzetverdeling naar werkzaamheden						
product/industrieel ontwerp	15%	14%	10%	13%	22%	4%
vrije vormgeving	3%	3%	4%	1%	2%	0%
communicatie/grafisch ontwerp	53%	45%	60%	70%	55%	82%
illustratie	12%	11%	5%	2%	3%	0%
ruimtelijk/interieurontwerp	7%	17%	13%	11%	12%	15%
overige werkzaamheden	10%	10%	8%	4%	6%	0%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

²³ Ten opzichte van 2009

Bijlage 4 Uitkomsten naar omzet in klassen, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	minder dan 20.000	20.000 tot 50.000	50.000 tot 100.000	100.000 tot 500.000	500.000 tot 2.000.000	meer dan 2.000.000
omzetverdeling naar opdrachtgevers						
industrie	9%	13%	12%	19%	25%	36%
zakelijke dienstverlening	35%	37%	34%	30%	36%	17%
retail	5%	4%	8%	5%	7%	22%
overheid	5%	6%	10%	10%	8%	5%
kunst- en cultuursector	12%	15%	9%	16%	8%	12%
particulieren	9%	8%	4%	3%	1%	0%
maatschappelijke en zorgsector	4%	7%	12%	6%	7%	6%
non-profitinstellingen	11%	9%	8%	8%	7%	2%
overige opdrachtgevers	9%	3%	4%	2%	1%	0%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
omzetverdeling naar geogr. herkomst						
Nederland, midden- en kleinbedrijf	55%	62%	58%	57%	38%	11%
Nederland, overig	36%	35%	38%	38%	50%	77%
Duitsland	3%	0%	1%	1%	4%	2%
Europa, overig	4%	2%	2%	3%	5%	7%
India	0%	0%	0%	0%	0%	0%
China	0%	0%	0%	0%	1%	0%
Azië, overig	1%	0%	0%	0%	1%	0%
overige werelddelen	1%	1%	1%	1%	2%	4%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
uurtarieven naar functie (euro)						
strategisch advies / creatieve directie	70	87	90	103	130	183
conceptueel ontwerpwerk	67	81	87	97	111	165
uitvoerend ontwerpwerk	61	72	76	87	101	106
additionele werkzaamheden	63	66	70	75	88	89
project- en accountmanagement / traffic	67	67	72	77	94	105
personeel (personen)						
directie (bureaus)	0	2	1,6	1,7	1,5	2,5
werknemers (bureaus)	0	0	0,2	2,2	7,0	20,4
aantal werkenden (bureaus en zzp'ers)	1	1	1,2	3,3	8,5	22,8
aantal fte (bureaus en zzp'ers)	0,8	1	1,3	2,9	7,9	22,3
aantal fte per werkende	0,8	0,9	1,1	0,9	1,1	0,9
ziekteruim bij bureaus	0%	0%	3,94%	1,19%	1,60%	2,47%
ingehuurd personeel eigen discipline	0,18	0,51	0,85	0,86	1,38	2,78
ingehuurd personeel andere discipline	0,33	0,63	0,68	1,15	2,25	7,11
ontwerpers met ingeh. pers. eigen disc.	12%	29%	56%	36%	46%	61%
ontwerpers met ingeh. pers. andere disc.	20%	50%	31%	44%	71%	87%

Bijlage 4 Uitkomsten naar omzet in klassen, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	minder dan 20.000	20.000 tot 50.000	50.000 tot 100.000	100.000 tot 500.000	500.000 tot 2.000.000	meer dan 2.000.000
verdeling personeel naar functie						
fte strategisch advies / creatieve directie	11%	16%	17%	25%	19%	16%
fte conceptueel ontwerpwerk	23%	23%	22%	27%	31%	25%
fte uitvoerend ontwerpwerk	35%	38%	38%	35%	23%	29%
fte project- en accountmanagement / traffic	0%	1%	1%	6%	16%	15%
fte financieel / administratief	19%	14%	10%	5%	9%	8%
fte overig	12%	8%	13%	3%	2%	6%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
overig						
ontwerpers met pos. verwachting 2011	16%	17%	28%	30%	31%	13%
ontwerpers met neg. verwachting 2011	54%	46%	36%	38%	30%	33%
ontwerpers met pos. verwachting 2012	13%	14%	19%	27%	10%	41%
ontwerpers met neg. verwachting 2012	59%	56%	39%	41%	39%	33%

Bijlage 5 Uitkomsten naar aantal fte in klassen, 2010
 Gemiddeld

	minder dan 1	1	1 tot 5	5 tot 10	10 tot 25	25 en meer
algemeen						
aantal bedrijven	548	581	1.223	185	72	5
jaar van oprichting	2000	2003	2000	1994	1987	1992
omzet (euro)	38.000	65.300	166.000	604.700	1.381.800	3.729.000
bedrijfsresultaat (euro)	3.900	6.900	17.900	45.900	95.300	265.500
omzet en resultaat (euro)						
omzet uit uren	37.400	62.900	149.800	581.100	1.376.500	3.727.500
omzet uit royalty's	600	2.400	16.200	23.600	5.300	1.500
omzet	38.000	65.300	166.000	604.700	1.381.800	3.729.000
inkoopkosten	7.300	14.300	37.300	16.100	268.500	276.500
personeelskosten	2.500	7.200	39.900	255.100	685.500	2196.300
kosten freelancers	500	1.500	11.400	8.000	18.500	189.700
kosten overig	5.500	8.100	29.300	121.400	299.700	801.000
inkomen eigenaar	18.400	27.300	30.200	14.200	14.400	0
bedrijfsresultaat	3.900	6.900	17.900	45.900	95.300	265.500
omzet per werkende	38.000	58.900	66.800	81.800	95.400	84.400
omzet per fte	50.700	65.300	66.400	79.400	97.800	84.400
bedrijfsresultaat per werkende	3.900	6.900	8.900	6.100	8.200	5.300
bedrijfsresultaat per fte	4.700	6.900	8.300	6.500	9.600	5.300
ontwikkeling omzet en resultaat²⁴						
ontwerpers met stijging omzet	39%	43%	54%	66%	68%	0%
ontwerpers met daling omzet	41%	37%	36%	28%	17%	63%
ontwerpers met stijging bedrijfsresultaat	39%	46%	55%	48%	68%	37%
ontwerpers met daling bedrijfsresultaat	36%	32%	40%	39%	29%	63%
omzetverdeling naar werkzaamheden						
product/industrieel ontwerp	12%	10%	15%	18%	37%	11%
vrije vormgeving	2%	2%	3%	2%	0%	0%
communicatie/grafisch ontwerp	58%	58%	57%	57%	47%	80%
illustratie	11%	8%	5%	3%	3%	0%
ruimtelijk/interieurontwerp	11%	11%	13%	14%	10%	9%
overige werkzaamheden	6%	11%	7%	5%	4%	0%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

²⁴ Ten opzichte van 2009

Bijlage 5 Uitkomsten naar aantal fte in klassen, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	minder dan 1	1	1 tot 5	5 tot 10	10 tot 25	25 en meer
omzetverdeling naar opdrachtgevers						
industrie	9%	12%	17%	21%	35%	54%
zakelijke dienstverlening	32%	35%	36%	29%	22%	19%
retail	3%	5%	6%	9%	10%	3%
overheid	9%	6%	7%	10%	15%	13%
kunst- en cultuursector	10%	18%	12%	10%	6%	4%
particulieren	10%	5%	4%	0%	1%	0%
maatschappelijke en zorgsector	9%	5%	6%	10%	6%	2%
non-profitinstellingen	9%	11%	9%	7%	4%	5%
overige opdrachtgevers	11%	3%	2%	3%	2%	0%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
omzetverdeling naar geogr. herkomst						
Nederland, midden- en kleinbedrijf	56%	58%	58%	43%	26%	14%
Nederland, overig	39%	38%	35%	46%	66%	44%
Duitsland	1%	2%	1%	3%	1%	6%
Europa, overig	3%	1%	4%	4%	3%	22%
India	0%	0%	0%	0%	0%	0%
China	0%	0%	0%	2%	1%	0%
Azië, overig	0%	1%	0%	0%	2%	0%
overige werelddelen	1%	0%	1%	2%	0%	13%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
uurtarieven naar functie (euro)						
strategisch advies / creatieve directie	80	84	98	128	149	206
conceptueel ontwerpwerk	75	77	91	112	116	174
uitvoerend ontwerpwerk	68	68	82	100	97	132
additionele werkzaamheden	67	63	74	85	91	107
project- en accountmanagement / traffic	67	69	74	98	96	125
personeel (personen)						
directie (bureaus)	0	1	1,7	1,7	2,1	3,7
werknemers (bureaus)	0	0,7	1,9	5,9	13,9	38,9
aantal werkenden (bureaus en zzp'ers)	1	1,1	2,3	7,6	16	42,6
aantal fte (bureaus en zzp'ers)	0,7	1	2,2	7,6	14,6	42,6
aantal fte per werkende	0,7	0,9	1,2	1	1	1
ziekteruim bij bureaus	0%	0%	1,7%	1,9%	1,3%	2,6%
ingehuurd personeel eigen discipline	0,33	0,51	0,87	0,79	2,01	6,30
ingehuurd personeel andere discipline	0,55	0,67	0,98	1,96	2,02	4,26
ontwerpers met ingeh. pers. eigen disc.	24%	33%	39%	35%	50%	63%
ontwerpers met ingeh. pers. andere disc.	32%	45%	41%	54%	42%	100%

Bijlage 5 Uitkomsten naar aantal fte in klassen, 2010 (vervolg)
 Gemiddeld

	minder dan 1	1	1 tot 5	5 tot 10	10 tot 25	25 en meer
verdeling personeel naar functie						
fte strategisch advies / creatieve directie	12%	19%	19%	22%	15%	14%
fte conceptueel ontwerpwerk	25%	20%	26%	26%	32%	38%
fte uitvoerend ontwerpwerk	36%	35%	37%	22%	26%	10%
fte project- en accountmanagement / traffic	0%	0%	5%	17%	10%	25%
fte financieel / administratief	17%	13%	8%	13%	8%	10%
fte overig	10%	13%	6%	1%	9%	4%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
overig						
ontwerpers met pos. verwachting 2011	21%	22%	26%	20%	19%	37%
ontwerpers met neg. verwachting 2011	48%	53%	34%	40%	34%	63%
ontwerpers met pos. verwachting 2012	18%	14%	19%	13%	28%	37%
ontwerpers met neg. verwachting 2012	54%	55%	41%	52%	31%	63%

Colofon

De BNO Branchemonitor is een uitgave van de
Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO)
Februari 2012 / www.bno.nl

Onderzoek

ABF Research, uitgevoerd in opdracht van de BNO
Oktober 2011 / www.abf.nl

Redactie

Floor van Essen (BNO)
Kitty de Jong (BNO)
Freek Kroesbergen (BNO, eindredactie)
Fenke Legerstee (ABF Research)
Eric Verhoog (ABF Research)

Amsterdam, februari 2012

bno.nl/branchemonitor